

ตอนที่ 1

การวางแผน และ ตัวอย่างแผนการสอนประวัติศาสตร์

เหตุผลและหลักการ

ได้อธิบายความหมายและความจำเป็นที่ต้องมีการวางแผนการสอน ตลอดจนได้เสนอแนะองค์ประกอบและวิธีการเขียนแผนการสอนประวัติศาสตร์ตามลำดับขั้นตอนอย่างละเอียด รวมทั้งได้ให้ตัวอย่างแผนการสอนแบบต่าง ๆ ไว้ด้วย

อนึ่ง ได้นำคู่มือหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ไทยของกระทรวงศึกษาธิการมาลงไว้ เพื่อให้นักศึกษาได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบกับตัวหลักสูตร ได้เห็นถึงจุดประสงค์ในการสอนอย่างถ่องแท้ ซึ่งจะประโยชน์อย่างมากต่อการกำหนดแนวทางของแผนการสอน เพื่อใช้ในการปฏิบัติการฝึกสอน หรือปฏิบัติการสอนจริงในโอกาสต่อไป

บทที่ 1

การวางแผนการสอนประวัติศาสตร์

1.1 ความหมายและความจำเป็นที่ต้องมีการวางแผนการสอน

ไม่ว่าจะเป็นการประกอบกิจกรรมใด หากประสงค์จะให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ก็จำเป็นจะต้องมีการเตรียมหรือวางแผนล่วงหน้า ในวิชาชีพครู การเตรียมสิ่งที่ครูจะสอนไว้เรียกว่า “แผนการสอน” หรือ “บันทึกการสอน” ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Lesson Plan” คำว่า “แผนการสอน” จะตรงความหมายว่า “บันทึกการสอน” เพราะการบันทึกการสอนน่าจะหมายถึงการบันทึกผลการสอนเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ในหลักสูตร 2521 คำว่า “แผนการสอน” เป็นคำที่ใช้แทนคำว่า “โครงการสอน” ในหลักสูตร 2503 และได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของแผนการสอนให้แตกต่างไปจากที่เคยใช้กัน ในหลักสูตรต่าง ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยให้ครูสามารถนำสาระและประสงค์ของหมวดวิชาต่าง ๆ ไปสอนนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด

แผนการสอนเป็นการกำหนดขั้นตอนการสอนที่ครูมุ่งหวังจะให้ผู้เรียนได้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหาและประสงค์หน่วยใดหน่วยหนึ่ง ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ความจำเป็นที่ต้องมี “แผนการสอน”

ปัญหาที่พบในหลักสูตร 2503 และหลักสูตรก่อนหน้านั้นคือ “การกำหนดหลักการไว้กว้างและมักจะกำหนดออกมาในลักษณะ “ทั่วไป” อาทิ การกำหนด เนื้อหาที่ออกมาในรูปโครงร่างของเรื่องกว้าง ๆ วัตถุประสงค์ก็ออกมาในรูปของวัตถุประสงค์ทั่วไป “กิจกรรม” ก็ไม่กำหนดว่าเป็นกิจกรรมของครู หรือของผู้เรียน วัตถุประสงค์มักจะลงเอยด้วย “รูปภาพ” แผนภูมิ กระดาษทราย ฯลฯ วิธีการสอน ก็ไม่กำหนดไว้ว่าจะสอนแบบครูเป็นศูนย์กลางหรือแบบให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูที่ใช้หลักสูตรส่วนใหญ่จึงมองเห็นเลือนลางว่า ผลผลิตของการศึกษาจะออกมารูปใด

เมื่อประกาศให้ครูทั่วประเทศใช้หลักสูตร โดยแต่ละเขตรวบรวมออกมาในรูปของ “โครงการสอน” ครูจากต่างถิ่นต่างภูมิหลังจึงตีความหมายของหลักสูตรไปแตกต่างกัน ประเด็นส่วนกลางยึดเยี่ยตวาระ ซึ่งยังมองไม่เห็นรูปร่างให้แก่ครู จึงเกิดช่องว่างระหว่างหลักสูตรและครูขึ้นเป็นอย่างมากช่องว่างดังกล่าวนี้เกิดจากสาเหตุหลายประการ

ประการแรก ครูไม่ทราบว่าควรจะสอนนักเรียนลึกซึ้งเพียงใด และอย่างไร ตัวอย่าง ในวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 “พรายแก้วบวชเณร” ในหลักสูตร มิได้กำหนดไว้เพียงพอว่าครูควรหวังที่จะให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างไรบ้าง ครูส่วนใหญ่จึงสอน “นิทาน” เรื่องพรายแก้วบวชเณร และสอนคำศัพท์ เพราะเนื้อหาดังกล่าวครูหาได้ง่ายจากแบบเรียน แท้จริงแล้วการสอนวรรณคดีมิใช่การสอนนิทานอย่างเดียว นักเรียนควรมีโอกาสได้ศึกษาเรื่องอื่น ๆ อาทิ (1) ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยในกรุงศรีอยุธยา (2) ขนบธรรมเนียมประเพณีบางอย่าง เช่น การบวชเณร (3) การอ่านทำนองเสนาะ (4) การถอดคำประพันธ์ (หรือการแต่คำประพันธ์) (5) อื่น ๆ เช่น ภาษา เครื่องใช้ในบ้าน ฯลฯ เนื้อหาที่ลึกซึ้งลงไปเช่นนี้หากปล่อยให้เป็นการของครูตามภูมิภาคต่าง ๆ แล้วก็จะหวังความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้ยาก เพราะครูจะเอาเวลาที่ไหนมาไตร่ตรองแม้จะมีเวลาครูสักกี่คนที่มีความสามารถพอที่จะตีความหมายของเนื้อหาได้ลึกซึ้งทุกวิชา ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีแผนการสอนเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของครูในด้านการใคร่ครวญเลือกเนื้อหาวิชา

ประการที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายการศึกษาออกมาในรูปของจุดมุ่งหมายทั่วไปนั้น ผู้ที่คลุกคลีกับการสอนเด็กประถมศึกษาอย่างแท้จริง จะตระหนักว่าเป็นการสร้างภาระให้แก่ครูผู้สอนอย่างยิ่ง จุดมุ่งหมายทั่วไปเขียนได้ง่ายและเขียนได้สละสลวยแต่ปฏิบัติตามได้ยาก เพราะครูส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าสอนอย่างไรจึงจะให้ผู้เรียน “มีความซาบซึ้งในวรรณคดีไทย” หรือ “...มีความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองดี” หรือ “...เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมประชาธิปไตย” ผลจึงปรากฏว่าครูส่วนมากสอนโดยที่ไม่อ่านจุดมุ่งหมายเสียเลย เพราะจะไม่ปวดหัวที่จะต้องตีความหมายออกมาเป็นเชิงพฤติกรรมอีก มีผู้แย้งว่า ที่หลักสูตรกำหนดไว้กว้าง ๆ เช่นนั้นเพราะต้องการให้ท้องถิ่นไปตีความหมายออกมาเป็นเชิงพฤติกรรมเอง เพียงนักประจักษ์แล้วว่าแทบจะไม่มีท้องถิ่นใดตีความหมายออกมาเป็นเชิงพฤติกรรมการเขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมมิใช่ของง่ายหากจะให้ใช้ได้จริง ๆ ผลจึงปรากฏว่า วันหนึ่ง ๆ ครูเองก็

ไม่ทราบว่ามีนักเรียนเองจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอะไรบ้าง ในแผนการสอนจะมีวัตถุประสงค์ซึ่งส่วนใหญ่จะกำหนดไว้เป็นเชิงพฤติกรรม

ประการที่ 3 หลักสูตรมีได้กำหนดกิจกรรมไว้เด่นชัด การเขียนไว้ลอย ๆ โดยมีได้บ่งว่าเป็นกิจกรรมของครูหรือของนักเรียนนั้น ทำให้ครูส่วนใหญ่ตีความหมายเป็นกิจกรรมการสอนไปเสียหมด นักเรียนจึงต้องนั่งฟังและเรียนตามคำบอกฝ่ายเดียวทำให้เบื่อหน่ายต่อการเรียน เป็นเหตุให้ครูหนักใจ เพราะไม่ทราบว่าจะประกอบกิจกรรมใดจึงจะทำให้เด็กสนใจต่อการเรียนมากขึ้น การที่ปล่อยให้ครูกิจการกิจกรรมเองนั้น เป็นการเพิ่มภาระแก่ครูพอ ๆ กับการปล่อยให้ครูไปก่อกิจการจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม อนึ่ง กิจกรรมที่เสนอแนะไว้ในแบบเรียนก็ไม่คงเส้นคงวา อาทิ ในภาษาไทยบางบทมีกิจกรรมเสนอแนะ 4 อย่าง บางบทมี 12 อย่าง กิจกรรมส่วนใหญ่ก็เป็นกิจกรรมของครูมากกว่าของนักเรียนในแผนการสอนจะมีการแยก “กิจกรรมการเรียน” (ของนักเรียน) และกิจกรรมครูได้เด่นชัดโดยให้กิจกรรมครูเป็นส่วนหนึ่งของ “สื่อการสอน”

ประการที่ 4 ไม่ว่าจะเป็นกรรมการร่างหลักสูตรใดในอดีต คำว่า “อุปกรณ์” เหมือนจะยกขึ้นมาพอเป็นพิธี อุปกรณ์การสอน “รูปภาพ” “แผนภูมิ” กระดาษหนัง ฯลฯ ทั้งนี้เพราะผู้เขียนหลักสูตรเป็นนักวิชาการมิได้เป็นนักโสตทัศนศึกษาหรือนักเทคโนโลยีทางการศึกษามาช่วยอย่างจริงจัง นักวิชาการจึงจนปัญญา เพราะตนเองสมัยที่เคยสอนหนังสือก็ไม่ค่อยให้อุปกรณ์การสอนด้วยจะให้มาช่วยคิดรายชื่ออุปกรณ์คนอื่นได้อย่างไร นอกจากนั้นอุปกรณ์และกิจกรรมมักจะไม่มีสัมพันธ์กัน

ปัจจุบันขอบเขตโสตทัศนศึกษากว้างไกลออกไปมาก คำว่าอุปกรณ์ก็ตี วัสดุอุปกรณ์ก็ตีเริ่มหายไป และคำว่า “สื่อการสอน” จะได้มาแทนที่ สื่อการสอนกลมทั้งสี่ที่เป็นวัสดุ (ซึ่งสิ้นเปลืองผู้ฟังต่าง ๆ เช่น ซอล์ค กระดาษ ดินสอ ฯลฯ “อุปกรณ์” (สิ่งที่เป็นเครื่องมือ เช่น กระดานดำ เครื่องฉาย เทวี ฯลฯ) และวิธีการ” (กิจกรรมการสำคัญของครู ฯลฯ) สื่อการสอนจึงมีความหมายกว้างขวางกว่าคำว่าอุปกรณ์เท่าที่ใช้กันอยู่ เมื่อมีแผนการสอน จะมีการกำหนดสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ ได้ชัดเจน ซึ่งรวมทั้งกิจกรรมของครูด้วย

ประการที่ 5 เมื่อเขียนหลักสูตรทุกครั้งเราจะต้องมองไกลออกไปถึงลักษณะของห้องเรียนด้วย กล่าวคือ หากต้องการจัดห้องเรียนแบบครูเป็นศูนย์กลางก็ต้องเขียนหลักสูตรออกมาแบบหนึ่ง เมื่อต้องการให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางก็ต้องเขียนออกมาอีกแบบหนึ่ง หลักสูตรในอดีตมิได้กำหนดแน่ชัดว่าจะให้ครูใช้หลักสูตรในห้องเรียนแบบใด ครูจึงสอนด้วยวิธีที่ตน

เองถูกสอนมาก่อน การไม่กำหนดวิธีการสอนไว้เป็นหลักจึงยากที่จะให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนด้วยการประกอบกิจกรรม เกิดเป็นภาระหนักแก่ครูที่จะต้องนำหลักสูตรมาพิจารณาหาวิธีเพื่อให้ลึกซึ้งตามวิธีที่ตนต้องการสอน ครูจึงสอนโดยการยืนอยู่หน้าชั้นมากกว่าที่จะเปิดให้เด็กประกอบกิจกรรม และแสวงหาความรู้ด้วยตัวนักเรียนเอง ในแผนการสอนแต่ละเรื่อง จะมีการกำหนดบทบาทของครูและนักเรียนไว้ชัดเจน โดยยึดสภาพการเรียนรู้การสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ประการที่ 6 ไม่ว่าสมัยใด ยึดแบบเรียนเป็นสาระคณะกรรมการหลักสูตรมักจะโยนกลองให้ฝ่ายแบบเรียนที่จะประกอบเนื้อหาตามที่หลักสูตรต้องการพอจึงปรากฏว่าแบบเรียนเป็นประหนึ่งสะพานไม้ระแนง เชื่อมช่วงว่างระหว่างหลักสูตรกับห้องเรียน แท้ที่จริงแล้วแบบเรียนเป็นเพียงสื่อประเภทหนึ่งของการถ่ายทอดความรู้คุณภาพของการเรียนก็ขึ้นอยู่กับกระบวนการและวิธีการเขียนแบบเรียนด้วย ครูฝึกแบบเรียนเป็นหลักสูตรจึงให้ครูจำกัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพียงแต่การบอกให้จด และบอกให้อ่านเท่านั้น เป็นการปิดโอกาสที่ครูจะแสวงหาความรู้มาถ่ายทอดให้นักเรียนด้วยสิ่งอื่น ๆ แผนการสอนจะช่วยให้ครูสามารถสอนนักเรียนได้โดยไม่ต้องยึดแบบเรียนอยู่ตลอดเวลา แต่จะมีโอกาสใช้สื่อการสอนที่รวมวัสดุอุปกรณ์และกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเต็มที่

จากปัญหาทั้งหกประการข้างต้นจึงเห็นควรที่จะได้กำหนดรูปแบบแผนการสอนให้รัดกุม เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระและช่วยเหลือครูมากกว่านี้ โดยพิจารณากระบวนการเรียนการสอนในแง่ต่าง ๆ กล่าวคือ

1. การเรียนควรเป็นเรื่องที่ผู้เรียนน่าจะมีส่วนร่วมมากที่สุด เป็นการเข้าร่วมอย่างกระฉับกระเฉงด้วยการได้ ประกอบกิจกรรมการเรียนด้วยตัวนักเรียนเองมากกว่าที่ครูจะกรอกหรือยัดเยียดให้

2. ครูควรลดบทบาทจากการเป็นผู้สอน (พูด) มาเป็นผู้ประสานงานการเรียนโดยเปิดโอกาสให้มีกิจกรรมการเรียนสำหรับนักเรียนที่รายกลุ่มและรายบุคคล

3. การเรียนผู้เรียนไม่ควรอาศัยแบบเรียนเป็นสื่อเพียงอย่างเดียวแต่ควรมีระบบการนำวัสดุอุปกรณ์และวิธีการมาใช้ในการประกอบกิจกรรมการเรียนในรูปของชุดการสอน (ชุดการสอนมี 3 ประเภทคือ ชุดการสอนประกอบบรรยาย ชุดการสอนสำหรับกิจกรรมกลุ่ม และชุดการสอนรายบุคคล ชุดการสอนเหล่านี้ส่วนกลาง (คณะกรรมการหลักสูตร) ควรพิจารณากำหนดต้นแบบและผลิตเผยแพร่มีใช้หวังให้ครูไปผลิตด้วยเวลาและเงินทองของครูเอง ในชุดการสอนจะกำหนดกิจกรรมการเรียนสื่อการสอนและวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมไว้โดยสมบูรณ์)

4. การจัดห้องเรียนควรให้นักเรียนได้มีโอกาสประกอบ กิจกรรมการเรียนรู้เองโดยแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ แต่ละกลุ่มจะประกอบกิจกรรมต่าง ๆ กันตามเนื้อหาที่หลักสูตรกำหนดไว้ซึ่งตามระดับของผู้เรียนไม่ควรให้จัดห้องเรียนชนิดที่เรียงโต๊ะเก้าอี้และ ให้เด็กเห็นหน้า เห็นตาครู ตลอดเวลา

เมื่อได้พิจารณาและดำเนินการตามที่กล่าวข้างต้นแล้วก็คาดหมายว่าการเรียนรู้ของ บทเรียนจะมีคุณภาพยิ่งขึ้น นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองการทำงานร่วมกันเป็นหมู่และ การฝึกความรับผิดชอบ

1.2 องค์ประกอบของแผนการสอน

ตามระบบการสอน แผนจุดฟ้า ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้ผลิตชุดการสอนประเภทต่าง ๆ แผนการสอนมีจุดมุ่งหมายที่จะตอบคำถามต่อไปนี้

1. สอนมโนทัศน์หรือความคิดรวบยอดอะไร
2. เพื่อจุดมุ่งหมายอะไร (วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม)
3. เนื้อที่จะนำมาสอนมโนทัศน์ (โครงร่างเนื้อหา)
4. ใช้วิธีการใด (กิจกรรมการเรียนรู้)
5. ใช้เครื่องมืออะไร (สื่อการสอน)
6. ประเมินผลการเรียนอย่างไร (ประเมินผล)

เพื่อตอบคำถามดังกล่าวแผนการสอน สำหรับห้อง เรียนแบบ ศูนย์การเรียนรู้และระบบการสอนจุดฟ้าจึงกำหนดรูปแบบไว้ดังนี้

1. วิชาและเรื่องที่จะสอน
2. หัวเรื่อง
3. มโนทัศน์และหลักการ
4. วัตถุประสงค์ (เชิงพฤติกรรม)
5. เนื้อหา (โครงร่างเนื้อหาที่จะสอน)
6. กิจกรรมการเรียนรู้
7. สื่อการสอน
8. การประเมินผล¹

¹ ชัยวงศ์ พรหมวงศ์, ผศ. ดร. เรืองเค็ม, หน้า 150-120

1.3 วิธีเขียนแผนการสอนประวัติศาสตร์

มีวิธีการสำคัญและรายละเอียดตามลำดับขั้นดังต่อไปนี้

1. ชั้น, วิชา และเรื่องที่สอน

กำหนดวิชาและเรื่องที่สอนโดยแบ่งออกเป็นหน่วย (Unit) โดยถ้าพิจารณาจากตารางวิเคราะห์หลักสูตร เป็นรายวิชาที่ได้แสดงไว้ให้ดูแล้วในบทที่ 4 หน่วยการสอนแต่ละครั้งให้ระบุลำดับหมายเลขประจำหน่วยไว้ด้วย บางเรื่องใดจำเป็นต้องแบ่งเป็นหน่วยเกินกว่า 1 ครั้งก็ให้จัดเป็นหน่วยการสอนติดต่อกัน เช่น

ตัวอย่าง วิชาประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

กระบวนวิชา ส 421 ประวัติศาสตร์ไทย

หน่วยที่ 7 เรื่องการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475

2. หัวเรื่อง (Topics)

ได้แก่การพิจารณาเนื้อหาความสำคัญของเรื่องที่จะสอนแล้วกำหนดขึ้นเป็นหัวเรื่อง เช่น

2.1 สาเหตุสำคัญของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475

2.2 การจัดตั้งรัฐบาลและการร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวร (10 ธันวาคม 2475)

2.3 วิกฤตการณ์ทางการเมือง 2476 และหลังจากนั้น

3. มโนทัศน์ (Concept)

หมายถึงแนวความคิดรวบยอดที่ผู้สอน พิจารณา เห็นว่าเมื่อผู้เรียนได้เรียนเนื้อหาตามหัวเรื่องข้างต้นแล้ว ควรจะมีความเข้าใจอย่างแท้จริงหรือ มโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ อย่างไร ทั้งนี้ผู้สอนจะต้องยึดหลักว่าเนื้อหา 1 หัวเรื่องจะกำหนดหรือสร้างมโนทัศน์ได้เพียง 1 ข้อเสมอ เช่น

3.1 การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 มีสาเหตุมาจาก

ก. การได้รับอิทธิพลความคิดทางการเมืองแบบประชาธิปไตยจากประเทศทางตะวันตก

ข. กลุ่มพลเรือนและ ทหารที่ได้รับการศึกษาสมัยใหม่มีความไม่พอใจพระบรมราชโองการแก้ไขเศรษฐกิจตกต่ำของ ร. 7

ค. ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มทหารที่ได้รับการศึกษาสมัยใหม่กับกลุ่มทหารที่เป็นพระราชวงศ์

3.2 ภายหลังจากปฏิวัติสำเร็จแล้วคณะราษฎรได้ดำเนินการจัดตั้งรัฐบาลและร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวรเพื่อใช้ปกครองประเทศ

3.3 ระหว่าง พ.ศ. 2475–2488 ที่คณะราษฎรเป็นรัฐบาลปกครองประเทศ ได้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองครั้งสำคัญ ๆ หลายครั้ง เช่น พ.ศ. 2476–2478 และ 2481 ฯลฯ

4. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Objective)

มีหลักปฏิบัติดังนี้

ก. จุดประสงค์ที่เขียนต้องให้เป็นเชิงพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้หรือวัดได้ และจะต้องคลุมองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการคือ

(1) พฤติกรรม (2) เงื่อนไข และ (3) เกณฑ์

ข จุดประสงค์ที่เขียนจะต้องเป็น ผลของการ เปลี่ยน พฤติกรรม ของผู้เรียน เนื่องจากการเรียนรู้เนื้อหาตรงตามหัวเรื่องและมโนทัศน์ แต่จุดประสงค์ไม่จำเป็นต้องมีจำนวนข้อเท่ากับหัวเรื่องและมโนทัศน์อาจมีมากกว่าได้ ทั้งนี้เพราะอาจมีพฤติกรรมย่อยที่เป็นผลต่อเนื่องจากพฤติกรรมสำคัญตามมโนทัศน์ก็ได้ (จากมโนทัศน์ 1 ข้อ อาจกำหนดเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมได้ 1,2,3, หรือมากกว่าได้)

ค. การกำหนด “เกณฑ์” การเรียนรู้ของผู้เรียนในจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม อาจกำหนดเป็นจำนวน (ตอบได้ 5 ข้อ) เป็นอัตราส่วน (4 ข้อจาก 7 ข้อ) เป็นร้อยละ (80%) กำหนดเป็นถ้อยคำ (ถูกต้อง, ได้ครบถ้วนอย่างน้อย 4 ข้อ)

ง. คำขันทันของจุดประสงค์ใช้ “นักเรียนสามารถอธิบาย, บอกตอบคำถาม, วิเคราะห์เปรียบเทียบ และประเมินค่า..... ฯลฯ

จ. ประเภทของพฤติกรรมที่ปรากฏในจุดประสงค์ แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ (1) มีลักษณะเป็นการบรรยาย (Verbal) (2) มีลักษณะเป็นการจำแนกหรือเปรียบเทียบความแตกต่าง (Discrimination) และ (3) มีลักษณะเป็นทักษะ (Moter Performance)

ตัวอย่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเช่น

4.1 นักเรียนสามารถอธิบายแนวความคิดทางการเมืองและการเตรียมพระราชทานรัฐธรรมนูญของ ร. 7 ได้

- 4.2 นักเรียนสามารถ บอกสาเหตุ ของการ เปลี่ยนแปลง การ ปกครอง พ.ศ. 2475 ได้อย่างน้อย 3 ข้อ
  - 4.3 นักเรียนสามารถอธิบายความหมายและองค์ประกอบของคณะราษฎรได้
  - 4.4 นักเรียนสามารถวิเคราะห์ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานปฏิวัติของคณะราษฎรได้
  - 4.5 นักเรียนสามารถบอกชื่อนายกรัฐมนตรีคนแรกของไทยได้อย่างถูกต้อง
  - 4.6 นักเรียนสามารถอธิบายบทบาทของคณะราษฎรในการจัดตั้งรัฐบาลและร่างรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว พ.ศ. 2475 ได้
  - 4.7 นักเรียนสามารถบรรยายลักษณะการเมืองการปกครอง ของไทยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองได้
  - 4.8 นักเรียนสามารถบอกการเกิดวิกฤติการณ์ทางการเมืองครั้งสำคัญ ๆ ของไทยได้
  - 4.9 นักเรียนสามารถเปรียบเทียบลักษณะการปกครองแบบประชาธิปไตยกับระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ได้
  - 4.10 นักเรียนสามารถบอกลักษณะและกติกาประชาธิปไตยได้อย่างน้อย 5 ข้อ
5. เนื้อหา (Content)
- มีหลักการดังนี้คือ
- 5.1 เขียนโครงร่างของเนื้อหาเฉพาะที่สำคัญในรูปของหัวเรื่อง ถ้ามีหัวเรื่องย่อย (Sub Topics) ก็ให้ระบุเรียงลำดับจากบนลงล่าง โดยไม่ต้องเขียนรายละเอียดของเนื้อหาและประสบการณ์ (Experience) ในชื่อนี้ เพราะได้จัดทำรายละเอียดแบบพิศดารสำหรับให้ผู้เรียนศึกษาอยู่ในแผ่นเนื้อหาของสื่อการสอนแล้ว
  - 5.2 การเขียนหัวเรื่องในชื่อนี้เนื้อหา ให้ยึดหลักเขียนเพียง 1 หัวเรื่อง และหัวเรื่องย่อย (ถ้ามี) ลงในชื่อนี้เนื้อหา และเมื่อระบุกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียน และการประเมินผลผู้เรียนภายในขอบเขตของหัวเรื่องนั้นเสร็จแล้วก็ให้จัดเส้นปีกยาวตลอดทั้ง 4 ช่อง แล้วจึงเขียนหัวเรื่องที่ 2, 3 และต่อ ๆ ไปตามลำดับ

- 5.3 แบบของการเขียนโครงร่างเนื้อหาอาจเขียนในรูปของประโยคหรือวลีก็ได้
- 5.4 โครงร่างของเนื้อหาจะต้องมีความสัมพันธ์ กับหัวเรื่องและมีโน้ตค้นที่ได้เขียนไว้
- 5.5 โครงร่างของเรื่องควรได้รับการพิจารณา กำหนดอย่างเหมาะสมไม่เยิ่นเย้อ และที่สำคัญก็คือมีจำนวนตัวเรื่องของเนื้อหาพอเหมาะกับเวลาที่จะใช้เรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ (ปกติแต่ละหัวเรื่องจะกินเวลาดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ประมาณ 15–20 นาที ดังนั้นหัวเรื่องในเนื้อหาจึงควรกำหนดเพียง 3–4 หัวเรื่องเป็นอย่างมาก)
6. กิจกรรมการเรียนรู้ (Learning Activities)
มีหลักเกณฑ์ดังนี้
- 6.1 กิจกรรมทุกชนิดที่จะระบุลงในช่อง นี้จะต้องเป็น กิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำทั้งสิ้น
- 6.2 กิจกรรมอื่น ๆ เช่นกิจกรรมการสอน การสาธิต ทดลองของครูจะนำมาระบุในช่องนี้ไม่ได้
- 6.3 กิจกรรมหลาย ๆ ประเภทที่ระบุให้ผู้เรียนกระทำโดยบัตรคำสั่ง อาจมีได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน
- 6.4 การเลือกกิจกรรม ครูจะต้องยึดหลักการให้ผู้เรียนสามารถลงมือกระทำได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องขอให้ครูเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยอีก (ยกเว้นในชั้นนำเข้าสู่บทเรียนและขั้นสรุปซึ่งเป็นสิ่งจำเป็น ที่ครูจะต้อง แสดงบทบาท)
- 6.5 กิจกรรม ใดต้อง อาศัยการ สาธิตของครู ให้บันทึกการสาธิตลงใน Tape Udeotape
- 6.6 กิจกรรมที่กำหนดควรลำดับจากง่ายไปหายาก
- 6.7 กิจกรรมที่จัดควร ยึดหลัก การส่งเสริมและฝึก ให้ผู้เรียนได้มี ทักษะและการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) บ้าง
- 6.8 กิจกรรมที่จัดควรมีหลาย ๆ ประเภทจากยึดตามประเภทของสื่อการสอน ซึ่งได้แก่ วัสดุอุปกรณ์และวิธีการเป็นแนวทางในการจัดก็ได้

- 6.9 หลักการเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม (Group Dynamic) ควรได้มีประยุกต์มาใช้ประกอบการพิจารณาจัดกิจกรรม
7. สื่อการสอน (Instructional Media)
มีข้อความพิจารณาดังนี้
- 7.1 สื่อการสอนทั้ง 3 ประเภทได้แก่วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการควรได้รับการพิจารณานำมาใช้ที่เหมาะสมกับเนื้อหา ระดับชั้น และวัยของผู้เรียน
- 7.2 สื่อการสอนแบบสื่อประสม (Multi-Media) เช่น ชุดการสอน (Instructional Packages or Kits) ควรได้รับการพิจารณาจัดทำและมีไว้ใช้
- 7.3 ประเภทของสื่อการสอนที่นำมาใช้จะต้องมีความถูกต้องและชัดเจน (เช่น บัตรคำสั่ง) เพียงพอที่จะไม่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสนไม่แน่ใจ
- 7.4 สื่อการสอนที่ระบุอยู่ในช่วงนี้จะต้องเป็นสิ่งที่ครูได้ทำหรือได้เตรียมการเลือกไว้ ในขณะที่เดียวกันก็เป็นสิ่งที่ทั้งครูและนักเรียนจะต้องใช้ด้วย
- 7.5 จำนวนสื่อการสอนจะต้องมีจำนวนพอดีหรือเกินจำนวนของสมาชิกแต่ละกลุ่มที่จะต้องใช้อย่างแท้จริง เพื่อการประกอบกิจกรรม
- 7.6 สื่อการสอนประเภทปรากฏอยู่ในแบบเรียน จะต้องมีการระบุแหล่งของเนื้อหา (นอกหน้า) ไว้อย่างชัดเจน
8. การประเมินผล
แบ่งเป็น 3 ประเภท
- 8.1 การประเมินผลก่อนเรียน (Pre – test)
- 8.2 การประเมินผลกิจกรรม
- 8.3 การประเมินผลหลังเรียน (Post – test)

1.4 ตัวอย่างแผนการสอนวิชาประวัติศาสตร์แบบศูนย์การเรียนรู้

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

กระบวนการวิชา ส 421 ประวัติศาสตร์ไทย 1

หน่วยที่ 7 เรื่องการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475

หัวข้อ

1. สาเหตุสำคัญของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475
2. การจัดตั้งรัฐบาลและการร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวร (10 ธันวาคม 2475)
3. วิฤตติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2476 และหลังจากนั้น

มโนทัศน์ / หลักการ

1. การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 มีสาเหตุมาจาก
  - 1.1 การได้รับอิทธิพลความคิดทางการเมืองแบบประชาธิปไตยจากประเทศตะวันตก
  - 1.2 กลุ่มพลเรือนและทหารที่ได้รับการศึกษาสมัยใหม่มีความไม่พอใจพระบรมราชโองบายการแก้ไขเศรษฐกิจตกต่ำของ ร. 7
  - 1.3 ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มทหารที่ได้รับการศึกษาสมัยใหม่กับกลุ่มทหารที่เป็นพระราชวงศ์
2. ภายหลังจากปฏิวัติสำเร็จแล้วคณะราษฎรได้ดำเนินการจัดตั้งรัฐบาลและร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวร เพื่อใช้ปกครองประเทศ
3. ระหว่าง พ.ศ. 2475 – 2488 ที่คณะราษฎรเป็นรัฐบาลปกครองประเทศได้เกิดวิฤตติการณ์ทางการเมืองครั้งสำคัญ ๆ หลายครั้ง เช่น พ.ศ. 2476, 2478, 2481 ฯลฯ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถอธิบายแนวความคิดทางการเมืองและการเตรียมการพระราชมาน ร.ร.น. ของ ร. 7 ได้
2. นักเรียนสามารถบอกสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ได้อย่างน้อย 3 ข้อ
3. นักเรียนสามารถอธิบายความหมายและองค์ประกอบของคณะราษฎรได้
4. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานปฏิวัติของคณะราษฎรได้
5. นักเรียนสามารถบอกชื่อนายกรัฐมนตรีคนแรกของไทยได้

6. นักเรียนสามารถอธิบายบทบาทของคณะราษฎรในการจัดตั้งรัฐบาลและร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวร พ.ศ. 2475 ได้
7. นักเรียนสามารถบรรยายลักษณะการเมืองการปกครองของไทยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองได้
8. นักเรียนสามารถบอกการเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองครั้งสำคัญของไทยได้
9. นักเรียนสามารถเปรียบเทียบลักษณะการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ได้
10. นักเรียนสามารถบอกลักษณะและกติกาประชาธิปไตยได้อย่างน้อย 5 ข้อ

เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการสอน	การประเมินผล
	<p>ก. ขันนำ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. นักเรียนศึกษาภาพที่คิดไว้หน้าชั้น พร้อมกับฟังการนำเข้าสู่บทเรียนของครู 2. นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่มเพื่อประกอบกิจกรรมที่กำหนดให้ 	<p>ครูนำเข้าสู่บทเรียน โดยให้นักเรียนดูภาพประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองของไทย 12 ภาพ คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. รัชกาลที่ 6 2. รัชกาลที่ 7 3. คณะราษฎร 4. พ.อ.พระยาพหลฯ 5. พ.อ.พระยาทรงสุรเดช 6. พระบรมรูปทรงม้า 7. พระที่นั่งอนันตสมาคม 8. การชุมนุมของทหาร 9. คณะเสนาบดีสมัย ร.7 10. ร. 7 พระราชทาน ร.ธ.น. 11. ร. 7 เปิดประชุมสภาครั้งแรก 12. อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย 	<p>ก. ประเมินผลก่อนเรียน ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pretest)</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. สาเหตุสำคัญของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ข้อขัดแย้งระหว่าง ร. 6 กับทหารบกและอิทธิพลทางความคิดของการเกิดกบฏ ร.ศ.130 1.2 การได้รับอิทธิพลความคิดทางการเมืองแบบประชาธิปไตยจากประเทศตะวันตก 	<p>ข. ขนประกอบกิจกรรมการเรียนรู้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. อ่านบัตรคำสั่ง (บัตรมอบงาน)แล้วปฏิบัติตามคำสั่ง 2. ศึกษาพจนานุกรมภาพ 3. ศึกษาแผ่นเนื้อหา (หรือแบบเรียน) ที่กำหนดให้ 4. ดำเนินการอภิปรายเนื้อหาเพื่อให้ได้ข้อคิด 5. สรุปเนื้อหาที่สำคัญตามที่เข้าใจ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. บัตรคำสั่ง (10 แผ่น) 2. พจนานุกรมภาพ 3. แผ่นเนื้อหาหรือแบบเรียนเรื่อง <ol style="list-style-type: none"> 3.1 เหตุการณ์ทางการเมืองสมัย ร. 6 3.2 การปูพื้นฐานการปกครองแบบประชาธิปไตยสมัย ร. 6-7 3.3 การไปศึกษาคู่ต่างประเทศของนักเรียนไทย 	<p>ข. ประเมินผลกิจกรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. นักเรียนสามารถอธิบายแนวความคิดทางการเมืองและการเตรียมการพระราชทานร.ธ.น. ของ ร. 7 ได้ 2. นักเรียนสามารถบอกถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ได้ 3. นักเรียนสามารถอธิบายความหมายและองค์ประกอบของคณะราษฎรได้